

heden; men viser det sig bagefter, at han ikke har gjort det trods Krydsforhør, hvor har man da Midler til at drage ham til Ansvar for Mened uden gennem en Protokollation af hans Udsagn. Det forekommer mig, at det vilde være en stor, jeg tør næsten sige, Letfindighed at opgive den Garantii, man har for Sandheden af, hvad Vidnet siger, ved ikke at lade det blive protokolleret, taget til Protokols, blot for at hævde Umiddelbarhedsprincippet, der dog isøvrigt kan, som jeg tillod mig før at nævne, hævdes ved Siden af, idet man kan stenografere Udsagnet og lade Bedkommende anerkende og underskrive det bagefter, hvis man antager, at Rettens Overveieelse — det erkjender jeg — bliver forstyrret ved denne Skriven op under Forhandlingerne. Den væsentligste Anke, jeg altsaa har mod dette Lovforslag, er, at det ubeluffer Domme, der affiges ved Landsretten, fra i deres hele Omfang at blive underkastede Prøvelse ved Højesteret. Jeg indrømmer, at den nuværende Retstilstand, hvorefter man i de fleste Sager, ialtsald i en Mængde Sager, kan gaa gennem de tre Instanser, er umødvendig. De Instanser ere fuldstændigt tilstrækkelige, men at man her i Landet, efter at have haft tre Instanser, for Sager, der behandles af Landsretten, skulde føle sig tilfreds med i Virkeligheden kun at have een Instans, er jeg overbevist om ikke vil blive Tilfældet. Det viser sig da ogsaa, at man intetsteds paa Kontinentet har troet at kunne gaa den Vej, som Udtæftet i den Henseende har fulgt. I den fransk-rhinske Proces sker det ikke, der protokolleres man Vidneudsagnene i Retten, og det Hele kan senere blive Gjenstand for Appel, saavel hvad Bevis som hvad Sagens øvrige Dele angaar, til den overordnede Domstol, men det Mærkeligste er den nye tydske Proceslov, som er udkommen i 1876. I det oprindelige Udkast af 1872 var man gaaet den Vej, som dette Udkast forsøger, og havde foreslaaet en lignende streng Gjennemførelse af Umiddelbarhedsprincippet med den Virkning, at Beviset ikke kunde prøves i den overordnede Instans; men hvad har man gjort, da Loven kom ud i 1876? Man har forandret den Bestemmelse, man var bleven betænkelig og har forladt den. Det eneste Sted, hvor man, saavidt mig bekjendt, følger en lignende Theori som det foreliggende Udkast, det er i Amerika og maatte ogsaa i England. Men der er jo den væsentlige Forskjel paa Forholdene i Amerika, England og her, at der dømme i disse Sager, saavidt mig bekjendt, ogsaa Rævnninger, og nu er det engang — rigtignok efter min Mening ikke ganske med Føie — anset som noget aldeles Utænkeligt, at en Dom, som Rævnninger have afsagt, senere kan appelleres. Som Følge deraf maa ogsaa den Dom, som Rævnninger have afgivet i civile Sager paa disse Omraader, undrages for Bevisets Bedkommende fra at komme til en nyere Prøvelse. Sluttelig skal jeg ikke unblade, da jeg, som sagt, tillader mig ved denne

første Behandling at fremkomme med en mere almindelig Kritik og Udtalelse om dette Lovforslag, endnu at fremhæve en Omstændighed, som vittnok for adskillige ærede Medlemmer heri Salen ikke vil have saa ringe Betydning og Vægt ved denne Sags Gjennemførelse, og det er de meget betydelige Omkostninger, som den nye Rettsorganisation med Nødvendighed fører med sig. Jeg har ikke nogen Mening om, om det gaar i Hundredtusinder eller Millioner, men at det vil blive en dyr Foranstaltning, det er jeg overbevist om. Jeg vil da imidlertid med det Samme sige, at jeg sætter saa stor Pris paa en Forandring i den Retning, som Grundlovens § 74 paalægger os at gaa, at jeg uden Betænkelighed skal være med til at bevilge de Omkostninger, som fordres til Gjennemførelsen af dette Udkast med de Modifikationer, som jeg har tilladt mig at anse for ønskelige. Jeg anser en Gjennemførelse af Offentlighed og Mundtlighed i den civile Proces ikke saa meget for at være en Garantii for, at man faar bedre og hurtigere Ret end hidtil her i Landet — dette afhænger tillige af andre Omstændigheder — men hvad der ikke er tvivlsomt for mig, det er, at det har en stor opdragende Betydning for den hele Befolkning, for den hele Rettsbevidsthed, at Retsspleien ogsaa paa det civile Omraade foregaar for Offentligheden. Jeg vil derfor ønske, at dette Lovforslag maa have Held med sig paa sin Vandring. Jeg haaber ikke, at den Kritik, jeg har tilladt mig at fremkomme med, og som isøvrigt bagved sig har, som jeg har tilladt mig at fremføre, gode Autoriteter, vil kunne give Anledning til at tro, at jeg ikke med Glæde hilser dette Udkasts Fremkomst og vil gjøre Mit til, at det kan blive til Virkelighed i en ikke altsfor fjern Fremtid.

Formanden (Krabbe): Da der endnu er indtegnet flere Talere, anser jeg det for rettest her at afbryde Forhandlingerne.

Ved Folkethingsmanden for Maribo Amts 2den Valgfreds (Lund) er indbragt et Andragende fra Frøken S. Saugmann om Understøttelse til en af hende bestyret Husholdningskole i Orøng. Det vil blive overgivet til Finansudvalget.

Næste Møde vil blive afholdt i Morgen Middag Kl. 1, og Dagsordenen vil da være:

Fortættelse af første Behandling af Forslag til Lov om den borgerlige Retsspleie.

Mødet hævet Kl. 4,20 Minuter.